

Předmluva k českému vydání

Hrajete si rádi?

Já moc. Hrál jsem si rád už jako kluk, kdy jsme s kamarády běhali po lese a hráli si na cestu do pravěku, na námořníky nebo bojovali o bunkry. Vlastně i věda, která mě také od dětství fascinovala, pro mě byla především krásná hra, pátrání po skrytých tajemstvích, odhalování světů, kde bylo všechno jinak, ať už to byly druhohory, vzdálené galaxie, nebo zákoutí lidského mozku.

A možná právě proto jsem se místo vědy rozhodl věnovat pedagogice, protože tak jsem mohl nadále svobodně pátrat a hrát si místo věčného řešení publikovaných článků, impaktů svojí práce a lovení grantů. A navíc jsem do té hry mohl přizvat děti.

A i když se mi vzdělávací program na fakultě snažil pedagogiku znechutit hromadou prázdných definic a pojmů, které byly zvláště pro nás přírodovědce plytké a pro praxi ve většině nepoužitelné, měl jsem štěstí na mnoho skvělých pedagogů, kteří mě i na sklonku socialismu seznamovali s pedagogickými osobnostmi, které v minulosti uspěly, ať už působily na Východě, nebo na Západě, učily hledat nové postupy, jak vést svěřené děti, aby se opravdu rozvíjely a ne jen papouškovaly a poslouchaly. Ale nejvíc ze všeho mi myšlenky těchto pedagogů dodávaly odvahu být sám sebou. A tak jsem postupně poznával, že to, co mě jako kluka fascinovalo, otevíralo mi nové obzory a dávalo smysl životu, funguje obecně, že je to cesta, která je zároveň i cílem. Že život tady a teď je ta nejlepší škola a má se v přátelském společenství s dětmi opravdu žít. Nestačí si o něm jen povídat nebo ho simulovat na obrazovce. A že když to, co nám přináší, budeme brát jako výzvu a hru (byť

někdy dost dramatickou a vážnou), stane se celý náš život tím největším dobrodružstvím.

A tak si už skoro čtyřicet let s dětmi v oddíle a později i v Přírodní škole nejen povídáme o historii, ale také pátráme po zbytcích osídlení v zaniklých vesnicích a hradech nebo natáčíme s pamětníky terezínského ghetta; nejen posloucháme, jak náročný je život s tělesným postižením, ale také projíždíme městy na invalidním vozíku nebo s páskou přes oči a bílou holí; nejen se učíme, jak poskytovat první pomoc, ale jezdíme s celými třídami do jiných škol a v simulovaných situacích učíme děti i dospělé zachraňovat; nejen litujeme děti bez rodičů, ale pravidelně navštěvujeme dětské domovy, kde se děti s různou životní startovní čarou vzájemně poznávají, pomáhají si a navazují hluboká přátelství.

Tohle už ale není hra, ale skutečný život. Často mnohem živější a skutečnější než ten, který většina z nás dospělých každodenně prožívá ve světě společenských stereotypů a osobních kompromisů.

Pokud dětem otevřeme svoje srdce, mohou nás naučit znovu najít radost, autenticitu, lehkost i opravdové štěstí bez podmínek, bez potřeby něco mít nebo něčím být. Dokážeme jim ale naslouchat? A nevezmeme jim to dřív, než dozrají?

Kniha, kterou právě otevíráte, má radost nejen v názvu. Radost prolíná všemi jejími částmi a je opravdu radost ji číst a promýšlet. A samozřejmě naplňovat v praxi.

Autorka nás znovu a znovu vybízí: dejte dětem prostor a příležitosti se rozvinout, nechtějte je osekávat jako pařez ke své podobě, ale zalévejte je jako klíčící stromek. Nedělejte z nich skleníkovou květinku, ale sdílejte s nimi všechny bouře i sucha.

Dejte jim zažít co nejvíc přirozených situací, dejte jim výzvy, ale buďte v tom s nimi, nabídněte jim pozornost, čas, lásku, buďte

PŘEDMLUVA

pro ně bezpečným přístavem, ale nebraňte jim, když se rozhodnou z něj vyplout za dobrodružstvím. A nebojte se alespoň občas i vy stát znovu dítětem, spolu s nimi si hrát, plakat i smát se, ztrácet se i nalézat. Možná, že pak vás na všechny ty dobrodružné cesty začnou brát s sebou.

Přeji krásné počtení, ale i odvahu opravdu naplňovat a žít vše, co shledáte dobrým a správným.

František Tichý
zakladatel Gymnázia Přírodní škola